

Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Łęborska - Łeba

Łeba

Łeba, będąca kiedyś osadą rolniczo-rybacką, obecnie jest znanym ośrodkiem turystycznym na Środkowym Wybrzeżu. Ta druga co do wielkości miejscowość powiatu łęborskiego położona jest u ujścia rzeki Łeby do morza, między przybrzeżnymi jeziorami Łebsko i Sarbsko, w bliskim sąsiedztwie Słowińskiego Parku Narodowego. Pierwsza wzmianka o słowińskiej osadzie portowej pochodzi z 1286 roku. Po 71 latach Łeba otrzymała prawa miejskie. O losach miasteczka i jego mieszkańców od początku decydowało morze i pobliskie wydmy. Katastrofalne w skutkach sztormy pustoszyły Łebę wielokrotnie, a wędrujące piaski zasypywały ujście rzeki. Przełomowymi dla miasta były inwestycje poczynione w drugiej połowie XIX wieku. Budowa szosy Łeba-Łębork, uregulowanie koryta rzeki i otwarcie portu oraz uruchomienie linii kolejowej do Łęborka przyczyniły się do stopniowego rozwoju miasteczka jako miejscowości wypoczynkowej.

Wydmy i plaża

Największa atrakcja Łeby znajduje się poza granicami miejscowości. To ruchome wydmy położone na terenie utworzonego w 1966 roku Słowińskiego Parku Narodowego, w odległości około 8 km na zachód od miasta. Łebskie wydmy są największym powierzchniowo i najbardziej malowniczym skupiskiem ruchomych piasków w tej części wybrzeża Bałtyku. Ze szczytu najwyższej wydmy, liczącej w zależności od pory roku i wiejących wiatrów 40-45 m n.p.m., zwanej Łącką Górą, rozciąga się urzekający widok na świętą górę Słowian *Rowokół*, wydmę Czolpińską z latarnią morską oraz na Morze Bałtyckie od północy i panoramę jeziora Łebsko od południa. Przesuwające się na wschód z szybkością od 3 do 10 m rocznie, pod wpływem wiatru, piaski usypują wzgórze o wysokości 30-40 m, zasypując wszystko co znajdzie się na ich drodze. Należy wspomnieć, że do łebskich wydm wolno dojść, przemierzając ściśle chroniony obszar SPN-u, tylko oznakowanymi szlakami – zielonym lub czerwonym.

Łeba znana jest z szerokich, piaszczystych i zadbanych plaż, które ciągną się wzdłuż linii brzegowej kurortu. Charakteryzują się one jasnożółtym, drobnym piaskiem. W niektórych miejscach liczą ponad 50 m szerokości, szczególnie w okresach mniejszego falowania. Plaża określana literą *A*, o długości około 1 800 m, posiadająca swój początek przy wschodnim falochronie, a koniec nieco na wschód od Hotelu *Neptun*, cieszy się latem największą popularnością wśród turystów. W okresie wakacyjnym, w słoneczne i ciepłe dni, ciężko tu znaleźć wolne miejsce do wypoczynku. Plaża *B* (położona na zachód od ujścia rzeki), a w szczególności plaża *C* (sąsiadująca z *A* od wschodu), są mniej licznie odwiedzane przez letników. Łatwiej tu o czas wolny spędzony na wsluchiwaniu się w szum morskich fal.

Plaża w Rąbce jest jednym z walorów Słowińskiego Parku Narodowego. Dotrzeć na nią można czarnymi szlakami łącznikowymi, rozpoczynając wędrowkę spod bramy SPN-u w Rąbce (zejście główne) lub przy dawnej wyrzutni rakiet. Spędzając czas w tej części parku, warto przyrzeć się dobrze widocznym w strukturze linii brzegowej śladom działalności sztormowych fal i – co za tym idzie – powstawaniu w wielu miejscach niskich klifów. Plaża w Rąbce na niektórych odcinkach, nawet w momentach niewielkiego falowania, liczy jedynie kilkanaście metrów szerokości. Należy podkreślić, że – nie wyłączając szczytowego okresu sezonu wakacyjnego – jest mniej licznie odwiedzana przez turystów niż plaże sąsiedniej Łeby. Około 2 km na zachód od głównego zejścia rozpoczyna się odcinek przeznaczony dla miłośników naturyzmu.

Hotel Neptun

Dawny Dom Kuracyjny (*Kurhaus*), obecnie Hotel *Neptun*, został wzniesiony na szczycie wydmy górującej nad plażą w latach 1906-07 przez barona Herberta von Massow. Uroczyste otwarcie obiektu miało miejsce 23 września 1907 roku. W okresie międzywojennym *Kurhaus* stanowił rokrocznie w sezonie letnim centrum życia towarzyskiego Łeby. W jego progach gościli niejednokrotnie ludzie z pierwszych stron gazet. Latem 1936 roku w obiekcie zatrzymał się zawodowy bokser, mistrz świata wszechwag – Max Schmeling. Po zakończeniu drugiej wojny światowej i upaństwowieniu Kurhausu budynek pełnił kolejno funkcję: Profilaktycznego Domu Zdrowia, ośrodka Funduszu Wczasów Pracowniczych, a od lat 80-tych ubiegłego stulecia obiektu hotelowego, stanowiącego własność spółki.

Rybacki kościół pw. Wniebowstąpienia NMP

Rybacką świątynię pw. Wniebowzięcia NMP zbudowano w roku 1683 w miejscu, gdzie stała wcześniej drewniana kaplica, która spłonęła 10 lipca 1682 roku. Nowy obiekt stawiali budowniczowie z Gdańska sprowadzeni przez ówczesnego kolatora łebskiego kościoła Nikolausa Ernsta von Natzmera. Budowę pierwszej wieży zakończono w 1685 roku, a kiedy 3 marca 1761 roku uległa ona zawaleniu, dwa lata później wzniesiono nową, która stoi do dzisiaj. Ciasne wnętrze kościoła zdobi m.in. barokowy ołtarzyk oraz obraz Maxa Pechsteina, jednego z przedstawicieli niemieckiego ekspresjonizmu, przedstawiający Matkę Boską Orędowniczkę stojącą na kuli ziemskiej, zanurzonej w morskich falach. Na przykościelnym placu znajduje się obelisk pojednania – granitowy głaz o wysokości 2 m upamiętniający mieszkańców Łeby i okolicznych wsi poległych w czasie pierwszej wojny światowej, a także ławka Pechsteina.

Port rybacki

Wyposażony w betonowe nabrzeża ujściowy odcinek rzeki Łeby oraz zamieniony na kanał portowy odcinek strumienia Chełst. W 1884 roku rozpoczęto prace hydrotechniczne przy ujściu rzeki. Uregulowano i umocniono jej brzegi, a także przekopano koryto dopływu Chełst, tworząc dodatkowy kanał portowy. Prace te pozwoliły otworzyć w 1890 roku bazę dla rybołówstwa dalekomorskiego. W latach 2004-05 teren portu został uporządkowany i przebudowany na atrakcyjną turystycznie promenadę. Warto przejść się nabrzeżem portowym, obserwując ruch na Łebie i kanale Chełst. Aktualnie w porcie stacjonuje 14 kutrów i 24 łodzie rybackie oznaczone skrótem ŁEB. Należy dodać, że kilka jednostek specjalizuje się w wędkarstwie morskim. Posiadają one odpowiednie środki bezpieczeństwa i wypływają z wędkarzami na pokładzie na jednodniowe wyprawy w pasie sześciu do dwunastu mil morskich od brzegu.

Falochrony

Łebskie falochrony, wybudowane w latach osiemdziesiątych XIX stulecia, skutecznie chroniąc przed falowaniem, pozwalają bezpiecznie wpływać do portu jachtowego i rybackiego. Na główkach tych betonowych konstrukcji umieszczone są znaki nawigacyjne, tzw. stawy, których zadaniem – poprzez emisję sygnałów świetlnych – jest ułatwienie znalezienia po zmierzchu drogi do portu. Ostatnie większe prace hydrotechniczne u ujścia rzeki miały miejsce w 2001 roku, kiedy to przedłużono zachodni falochron o 156 m, nadając mu charakterystyczny, łukowaty kształt. Należy wspomnieć, że oba falochrony pełnią ponadto funkcję traktów spacerowych dla mieszkańców i turystów. To dobre miejsce do obserwacji wpływających do portu statków, a także atrakcyjne stanowisko do połowu śledzi, płoci, leszczy czy fląder. U podstawy zachodniego falochronu znajduje się, postawiony we wrześniu 2001 roku, 16-metrowy, metalowy krzyż nawigacyjny poświęcony pamięci wszystkich tych, którzy nie wrócili z morza.

Port jachtowy

Łeba może poszczycić się ponadto nowoczesnym portem jachtowym wybudowanym w 1998 roku ze środków funduszu PHARE i Urzędu Miasta. Marina jest położona na skraju nadmorskiego lasu, przy zachodnim brzegu rzeki, naprzeciwko basenów Urzędu Celnego. Do dziś jest to jeden z najlepszych portów jachtowych na polskim Wybrzeżu. Marina może przyjąć ponad 120 jednostek różnych klas, w tym jachty żaglowe do 18 m długości i motorowe do 24 m. Miejsca postojowe umożliwiają skorzystanie z przyłączy wody i energii elektrycznej. Kompleks mariny uzupełnia, obok basenu jachtowego (o głębokości eksploatacyjnej wahającej się między 2,5 a 3,5 m), także dwukondygnacyjny budynek mieszczący m.in. bar restauracyjny, saunę, ogólnodostępne urządzenia sanitarne i na piętrze pokoje hotelowe dla 22 osób. W obrębie portu znajduje się ponadto stacja paliw LOTOS.

Zabudowa rybacka

Stara zabudowa Łeby, powstała w pierwszej połowie XIX oraz na przełomie XIX i XX stulecia, koncentruje się głównie w rejonie portu rybackiego, a także przy ul. Kościuszki i Noweścińskiej. Stanowią ją charakterystyczne dla krajobrazu miasta niewysokie domki rybackie, wzniesione z cegły i pruskiego muru. Ich dwuspadowe w większości dachy kryte były niegdyś strzechą z trzciny pozyskiwanej z brzegów jezior Łebsko i Sarbsko. Ciasno zbudowane chaty rozdzielają wąskie bramy wjazdowe. Najstarszy budynek mieszkalny w Łebie, o konstrukcji ryglowej, wybudowany przez Johanna G. Mampego, znajduje się przy ul. Kościuszki 86. Na frontowej belce częściowo zachował się łaciński napis i data – 18 lipca 1723 roku.

